

De Eraut

van de

Bereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad No. 134.)

Zondag 25 Augustus 1912. N^o. 1808.

Dit blad wordt geregeld de Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonnementen en Advertentie aan de ADMINISTRATIE Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.
Inzendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementenprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f 0.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren enz.
Advertentie: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f 0.20. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f 0.12 per regel.

"Tot zijnz' zelf opbouwning in de liefde".

Uit welken het gehele lichaam, bekwaamelijk samengevoegd en samen vastgemaakt zijnde, door alle voegelen der toebereiding, naar de werking van een iegelijk deel in zijne mate, den wasdom des lichaams bekamt, tot zijns zelfs opbouwning in de liefde. Eph. 4: 16.

Altoos komt 't op tweeërlei heilige werking aan. Er moet zijn een werking van Christus te onwaart, wat dan hier zeggen wil, een werking van het Hoofd op het Lichaam. Maar, zal 't goed zijn, dan moet hierop vanzelf volgen een tweede heel andere werking, die van de geloovigen op elkander uitgaat. En het is die tweede werking die tot uitkomst moet hebben „de zelfopbouwning in de liefde“.

Bedoeld is hiermee niet, let hier wel op, de zelfopbouwning van *u* eigen persoon, maar, heel anders, de zelfopbouwning van het Lichaam van Christus. Zoo toch staat er: „We moeten opwassen in Hem die ons Hoofd is, en uit wien het gehele Lichaam, naar de werking van een iegelijk deel in zijn maat, den wasdom des Lichaams bekamt, tot zijns zelfs opbouwning in de liefde“. Zeer zeker moet een iegelijk van ons persoonlijk opwassen in Christus, maar dit moet zoo zijn mede opdat hierdoor heel het Lichaam zijns zelfs opbouwning erlaane.

Dit wordt ons het duidelijkst, zoo we 't vergelijken met een volk, dat een hoofd in zijn Vorst heeft, en zijn burgers besit in de onderdanen van dien Koning. Vooral bij de groote mogendheden merkt men gedurig, hoe sterk het volksgevoel onder de burgers van zulk een land werkt. Een Fransche man teltel voor al wat Fransch is. Een Engelsche man voelt zijn hart trillen voor al wat Engelsch ook maar heet. En de Duitschers, die eertijds zoo weinig van hun land en volk gewaar werden, zijn nu hun groote overwinningen uit het jaar 1870 even trotsch geworden op den Duitschen naam. In elk van die groote landen voelt een ieder, hoe op eenmaal heel 't land zou opbruisen en desnoeds in een ontzettenden oorlog zich wreken zou, indien de Duitsche, de Engelsche of de Fransche naam ook maar werd aangerand. En daarbij nu is het 't schoonst, wanneer, gelijk in Duitschland, de Vorst de hooge persoonlijkheid is, van wien de betelling onder heel het volk uitgaat, en indien door dat krachtige nationale leven al wat Duitsch is, steeds vooruitgaat, verder komt en wast in macht en betekenis.

Ook wij, Nederlanders, hebben dit vroeger even fier gekend, toen ook een kleine land onder de groote mogendheden meetelde, en toen onder Oranje Hollands vlag ontzag in alle wereldstreken wist in te boezemen; maar voor ons is die tijd voorbij, en daardoor verloor bij ons het nationale volksbesef in hooge mate betekenis. Doch nu verdient het uw opmerkzaamheid, hoe de Schrift steeds ook voor het mystieke Lichaam des Heeren, het denkbeeld van een Volk des Heeren op den voorgrond stelt.

Dit hooge denkbeeld, dat Christus onze Koning is; dat onze Koning een eigen Volk heeft; en dat het de uitverkorenen zijn, die saam dat volk uitmaken en er dus de burgers van zijn, is van oudsher in de belofte aan den eersten patriarch vastgelegd, toen het heette: „Ga uit uw land en uit uws vaders huis, en Ik zal u tot een groot volk maken“.

In de dagen van onze vaders heeft men voor dit Volk des Heeren dan ook steeds warm en veel gevoeld. Wie toentertijd de geloovigen voorlichtte, schreef er altoos weer over. Het was een denkbeeld dat zoo aangreep en zoo heerlijk de macht van onzen Koning en de saamverbinding van zijn geloovigen deed uitkomen. Maar sinds wist men het beter. Van een Volk des Heeren mocht niet meer gesproken worden. Ieder geloovige moest op zich zelf staan. Individueel en persoonlijk. En dat spreken van een volk des Heeren strekte slechts om zich af te zonderen, en in geestelijken hoogmoed laag op anderen neer te zien.

Thans kwam hierin gelukkig weer een keer. De levensstroom onzer vaders klinkt weer. En in breeden kring wordt weer voor 's Heeren volk gevoeld. Men verstaat 't weer, dat men aan de eere van Jezus Koningschap te kort doet, zoo men van onzen Helland een Koning zonder volk maakt.

Hierin nu geniet elk kind van God, mits men maar nimmer terugvalle in de oude fout. Die fout toch was er en bestond hierin, dat men het Volk des Heeren beperkte tot een kleinen kring in één enkel

land. Tenslotte ging dit zelfs zoover, dat men het Volk des Heeren uitsluitend zocht in een klein gezelschap van vromen, die men op den man af tellen kon.

En dit vervaschte natuurlijk geheel den zin en de betekenis van die schoone, besiedende uitdrukking van het Volk. Bij een volk denkt men niet aan enkele burgers, maar aan een onafsienbare menigte, aan miljoenen en nogmaals miljoenen, en het is juist in die schare die niemand tellen kan, dat de grootheid van onzen Koning uitkomt.

Als we aan het Volk des Heeren denken, moet daarin voor onzen geest begrepen zijn, ten eerste heel de schare van wie in Christus ontslapen zijn; ten tweede heel de menigte van wie ten leven nog geboren moeten worden; en in de derde plaats onder de met ons levenden die heilschare uit alle landen en natieën, die in allerlei kerken ingedeeld, en niet ons, maar wel onzen Koning bekent, de veelheid van zijn onderdanen uitmaakt.

Dit, en niets minder, is 's Heeren volk, en zoo ge ten leven verkoren en geboren zijt, dan moet 't uw roem en uw ere zijn, tot dat Volk te behooren, met dat Volk aller eeuwen één volkslichaam uit te maken, en in den wasdom, in den groei, en in de krachtige ontwikkeling van dat heilige Volkslichaam zelf mee te ijveren.

Dit voelen voor zijn volk doet nationaal in ons verkeer met andere volken wonderen. Het nationaal gevoel is een macht, die keer op keer heel de historie heeft omgeset. Er gaat zulk een ongelooflijke kracht van uit. Het is een erfgoed der vaders. En niets is heerlijker, dan om ook in onze kringen nog te merken, hoe we wakker worden voor de oude glorie van onze Calvinistische vaders. Maar veel machtiger moet ditzelfde gevoel nu werken, als het gaat om het Volk des Heeren; en hierin, laat ons 't niet verheelen, schiet het tegenwoordig geslacht maar al te veel te kort. Ieder heeft zoo zijn eigen kringetje en sluit zich daarin op, maar de geestdrift voor den roem van het Volk des Heeren teltel niet meer.

Dit nu toont en bewijst, dat men niet warm genoeg voor zijn Koning voelt. Wel voor zijn Verlosser, die onze ziel bevrijd heeft, maar zonder in dieper zin het *Pro Rege* tot zijn recht te doen komen. Immers een Koning is zonder zijn volk niet te verstaan, en tullen we voor Jezus als onzen Koning in stille eerbiedigen nederknielen, dan moeten we op 't zelfde oogenblik den band met heel zijn Volk gevoelen.

Zoo alleen kan van de zelfopbouwning van het Lichaam des Heeren sprake zijn. Zeker behoort hertoe ook, dat elk lid persoonlijk wiens in geloofskracht en in heiligen zin, maar dit persoonlijk vooruitkomen is nog de zelfopbouwning van het Lichaam niet. Die zelfopbouwning van het Lichaam elicht, dat ge voor het Lichaam, d.i. voor het Volk des Heeren, voelt; dat ge met heel dat Lichaam en heel dat Volk banden der gemeenschap onderhoudt; dat ge dat Lichaam en dat Volk des Heeren, op 't hart draagt; en dat op die wijze de uit Christus geweldige liefde heel het Lichaam in al zijn leden en deelen doortrekket, vervormt en in vaste eenheid saamsnoert.

De heilige gang is dus deze: Dat van Christus als ons Hoofd de drang uitgaat; dat die uit Christus in ons werkende aandrifft ons met alle geloovigen saam verbindt; dat we met alle geloovigen, een ieder op zijn eigen wijze, medebouwen aan den Tempel des Heeren; en dat alsoo vervuld worde, wat de apostel profeteert, dat er zijn zal: Zelfopbouwning in liefde van heel het Lichaam des Heeren.

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen: van Dr. Berends te Maasland gevonden in de collectie 18 Aug. 1.1. f 5.

Vriendelijk verzoeken wij den vrienden, onzen scholen, die groote behoefte van steun hebben, te willen gedenken.

Dr. J. H. HOUTZAGERS.

Kootwijk.

Voorzitter.

Verenigingsleven.

WAT DE ZENDING DOET.

XV.

Kort geleden werd met een enkel woord melding gemaakt van den arbeid van den Gereformeerden Zendingbond. Sedert kwamen ons, dank zij de welwillende medewerking van de zijde van den bond zelf, de nieuwste gegevens omtrent zijn arbeid ter hand, zodat we gaarne van de gelegenheid gebruik maken, nog eens op de zaak terug te komen.

De vereniging is een specifiek Nederlandsch-Hervormde, Februari 1901 opgericht en gevestigd te Utrecht. Zij staat op den bodem der drie formulieren van eenigheid. Alleen Gereformeerde predikanten, kerkeraden en gemeenten zijn dan ook bij den bond aangesloten.

In den loop der jaren is aan kapitaal bijeengegaaard een som van plm. f 25.000. Het batig saldo van de laatste rekening bedroeg plm. f 8000, hegeven voor den bond een ongekend hoog bedrag is en waaruit blijkt, dat hij de laatste jaren hard vooruit gaat. De gelden komen binnen door spreekbeurten, contributies, pinkstercollecten, hulpverenigingen en rente van effecten.

Voorloopig is men, sociaal reeds eerder werd opgemerkt, aan de uitsending nog niet toe. Medio 1913 hoopt men den eersten zending, den heer A. A. van de Loosdrecht, zendingkeuzeling aan de zendingsschool te Rotterdam, uit te doen zenden, en wel door een gemeente.

Het zendingsterrein is de afdeling Loewoe met de hoofdplaats Rante Pao, het gebied der Sadang Toradja's, gelegen in Zuidwest-Midden-Celebes. De berichten, hier en daar in de couranten voorkomende, als zoude het Leger des Heils daar gaan werken, zijn onjuist. Wel is een officier van het L. d. H. er heen geweest, maar de Gouverneur schijnt bedoeld gebied reeds officieus aan den bond te hebben toegewezen, en de officiële aanvraag voor de akte van toelating is onderweg. De zaak is dan ook in vergevorderden staat van voorbereiding, zoodat de officiële toewijzing van het meer-genoemde gebied, gelegen ten zuiden van het arbeidsveld van het N. Z. G., zich wel niet lang meer zal laten wachten.

De pogingen, door den bond aangewend, om aan den zending toe te voegen onderwijskrachten te vinden, zijn tot nu toe ijdel geweest. De medische zending wenscht men, mede op advies van de zijde van hooggeplaatste regeringspersonen, eveneens ter hand te nemen; de zaak is in voorbereiding. Bhalve over onderwijs zal de bond dus over doctoren de beschikking moeten krijgen. We vestigen te dezer plaatse op de vraag naar deze tweeërlei arbeidskracht gaarne de aandacht van belanghebbenden.

Het maandblad *Alle den Volke* heeft zijn zenden jaarlijk bericht en wordt verspreid in bijna 4000 exemplaren. Het staat onder leiding van de heeren Ds. J. J. van IJgen, hoofdredacteur, Dr. P. G. Datama en Ds. D. Boonstra, redacteuren. Het blad is gebreken voor propaganda van onschatbare waarde te zijn.

De G. Z. B. heeft nu sinds 5 jaar ook zijn zendingdag, die steeds in de eerste week van Augustus gehouden wordt, en wel in de bosschen van Heelsum, Driebergen, Zeist enz., waar een 5000 menschen dan plegen samen te komen om te luisteren naar een tiental sprekers, die elkander op twee spreekbeurten opvolgen. Een afzonderlijke commissie bereidt deze zendingdagen voor en regelt ze.

Een propaganda-commissie, nu een jaar of drie bestaande, heeft tot taak, te werken in de verschillende gemeenten in ons land, welke de richting van den bond zijn toegedaan, maar waar 100 ongeveer alle zendingen, al liefde voor de zending ontbreekt. Zij bewerkte in het afgelopen jaar, dat er 54 spreekbeurten werden vervuld in Zendingabidonden op winteravonden, waardoor een f 1500 werd opgebracht, terwijl veel belangstelling en liefde werd gewekt en menig lid en contribuant werd gewonnen.

Door middel van de spreekbeurten tracht de G. Z. B. ook hulpverenigingen in de verschillende gemeenten op te richten. Voor twee winters werd daarmee begonnen en thans bestaan reeds 15 hulpverenigingen, waarvan die van Delft de grootste is, die sinds haar bestaan plm. f 1500 aan den bond kon afdragen.

De bond heeft een bibliotheek, die gevestigd is bij Ds. Datama te Delfshaven. Leden van den bond kunnen dat zendinglectuur in alle talen bekomen. Voorts staan zendingstudiekringen opgericht te worden.

Een alles bemerkt men, dat de bond nog in zijn eerste stadium is. In de eerste jaren wilde het niet vlotten; er was geen leven en geen vooruitgang. Sedert een jaar of 4 gaat het echter goed, ieder jaar zelfs beter. De laatste cijfers zijn de beste en geven alle hoop op welagen en voortgaanden bloei. Het Gereformeerde volk in de Ned. Herv. Kerk wordt wakker voor den arbeid der zending.

In de arbeid van den bond nu zeker niet gemakkelijk, straks wacht hem een zij het dan ook al niet gemakkelijker, dan toch aangenaamer tijd, als gemeenten tot zenden in staat gesteld kunnen worden en de eigenlijke arbeid kan aanvangen. Vervolvoeding van gaven en belangstelling zal echter alsnog daartoe dringend noodig zijn.

Moge de bond, bij wiens arbeid we eenigszins uitvoerig stilstaan, omdat het hier een nieuwkomende zendingcorporatie geldt, die van betekenis kan worden en belangstelling verdient, als de laatste jaren ook verder in bloei toenemen.

Officiële Berichten.

Classe 's-Gravenhage.

De kerkerad der Gereformeerde Kerk te 's-Gravenhage bericht, dat de vergadering der classe 's-Gravenhage van 3 September is uitgesteld tot Dinsdag 17 September a.s. Namens den kerkerad voorn.

C. LION CACHET, scriba.

Vergadering van de classe 's-Hertogenbosch op 17 Juli 1912.

De vergadering wordt door den praeses op de gebruikelijke wijze geopend.

De lastbrieven worden nagezien en de notulen gelezen.

De Brummelkamp wenscht Ds. Bronwer geluk met zijn beroep naar Zuidwilde en spreekt den wensch uit, dat wij hem nog in ons midden mogen behouden.

De heer H. K. de Milder, cand. V. U., wordt praeparator gekozen en met algemeene stemmen beroepbaar gesteld in de Gereform. Kerken.

Ingekomen stukken en schrijven van de Part. Synode gehouden te Almkerk betreffende een lid uit de kerk van 's-Gr., die zich door de classis verongelikt acht.

Rondvraag art. 41 K.O.

Venlo deelt mede, dat de kerkerad op advies van dep. voor den ev.-arbeid heeft besloten te Heerlen (L.) een ouderling te benoemen.

Vervolgens vraagt Venlo om Vierlingbeek, dat ligt op de grens van Limburg, doch volgens de kerkelijke grensregeling behoort bij 's-Hertogenbosch, te voegen bij Venlo. Dit wordt goedgevonden.

Nog vraagt Venlo, hoe te handelen met gezinnen die even over de Duitse grens te Crefort wonen. Wordt geraden, dat Venlo correspondent met den consul van Duitzburg, bij welke kerk genoemde leden behooren.

Ds. Brouwer brengt rapport uit van de Part. Synode te Almkerk gehouden.

Dr. Hoekstra doet belangrijke mededeelingen aangaande den evangelisatie-arbeid.

Vooraf in Limburg is vooruitgang. Te Heerlen (L.) is een groot arbeidsveld. Daar wordt reeds geregeld godsdienstige oefening gehouden.

Zeer gewenscht is het, zoo spoedig mogelijk te Venlo een tweeden predikant te beroepen voor den arbeid te Heerlen. Ook de andere ev.-posten gaan vooruit.

Vacaturebeurten. Heinoord zal worden gediend door Vrijheve Capelle en Tilburg; Heleaven door 's Bosch en Genders; Sprang door Venlo.

Ds. Both sluit met dankzegging.

A. BRUMMELKAMP, scriba.

Buitenland.

Duitschland. De Berlijners en de Keulenaars.

In desen tijd, nu zooveel van de Kerk des Heeren afvallen en waarin zoo meniggeen ten opzichte van God en zijn dienst zich onverschillig betooft, zijn er twee verschijnselen in Duitschland op te merken, die uit het volk zelf zijn voortgekomen, en welke de voorboden schijnen te zijn van een nieuwe lente op het terrein der religie. Het eerste vindt men in de Evangelische kerk: het is de Gemeenschapsbeweging, welke een democratisch karakter vertoont en steeds minder als een gevaar voor de kerk en altijd meer als een verblifdend levens-teeken door velen beschouwd wordt. Het tweede wordt gevormd door het ontstaan van Christelijke werklidenverenigingen. „Van arbeiders — voor arbeiders“, zijn zij een protest dat uit de Christelijke werklidenwereld geboren werd tegen de schijnbaar neutrale, maar inderdaad anti-religieuze sociaal-democratische arbeidersbeweging. Evangelische en Roomsche werkliden zijn zich gaan verenigen, en men heeft een organisatie gevormd, in wier midden een strijd is ontbrand, waarvan wij het een en ander willen mededeelen.

In het midden van 1890 is men de Christelijke werklidenverenigingen in Duitschland gaan vormen. Zij hadden van meet af een zwaren strijd. De sociaal-democraten noemden haar „arbeidersverbrokkelaar“, en ook de werkgevers saar haar niet met vriendelijke oogen aan. Zij kwamen toch voor het belang van den werkmans op, en dikwijls op een scherpe manier, al kan men de leden niet beschuldigen van „vaderlandscheheid“ of als mannen die den klassenstrijd voeren, en al vonden zij bij de burgerij steeds meer steun en al rekende de regering altijd meer met hen. Maar meer nog werd de ontwikkeling van de Christelijke werklidenverenigingen die uit Evangelischen of Lutherischen en Roomschen bestaan, door kerkelijke kringen met wantrouwen gadeslagen. Door de sociaal-democraten werden zij, al waren het gemengde verenigingen, als Roomsche verenigingen bestreden. Dit lag voor de hand. Zij waren ontstaan in het groote Roomsche industriegebied van Rijnland en kregen hun leiders uit het Centrum, voor welke zij weldra plaatsen in den Rijkdag en in de Kamer van afgevaardigden wisten te veroveren. In Evangelische kringen was men, omdat de leiding in Roomsche handen was, tegenover die Chr. arbeidersverenigingen zeer gereserveerd. Hierin door de kerkelijke-sociale conferentie verbeterd gebracht: maar het wantrouwen is nog niet in alle Evangelische kringen geweken.

Maar ook in Roomsche kringen heeft men bedenkingen tegen het saamwerken van Roomschen en Evangelischen in één verband. En daaruit is een strijd ontstaan tusschen de Berlijners en de Keulenaars, of de nationaal-Duitsche en de Ultramontaansche richting. Van Roomsche zijde vrees men, dat door het saamwerken van Roomsche en Evangelische arbeiders, de Roomschen zullen gaan denken, dat de Evangelische belijdenis evenveel recht van bestaan heeft als de Room-

sche leer. De Christelijke werklidenverenigingen wijzen er daartegenover op, dat zij zich onthouden van alles, wat dienen kan tot bevordering van den Christelijken sin en tot vorming van het Christelijk karakter; voor dat doel verwijzen zij hunne leden naar Roomsche en Evangelische werklidenverenigingen, die de stichting harer leden tot doel hebben. Eene poging door Lic. Mumm in het werk gesteld, om het Christelijk karakter van de sociale werklidenverenigingen in stellingen, die een interconfessioneel religieus-ethisch karakter hebben, uit te drukken, is door de leiders weerstaan. Men wilde zelfs niet den schijn hebben, alsof men religieuze vraagstukken opwerken of oplossen wilde. Men verlangde niet anders te bestaan als de andere maatschappelijke verenigingen van patroons, ondernemers enz., die ook uit aanhangen van verschillende kerken bestaan. Maar of men de bezorgdheid van Roomsche ijverzaars geheel zal kunnen wegnemen, is voor ons de vraag. Immers de interconfessionele Christelijke werklidenverenigingen zijn ontstaan niet in tegenstelling met de atheïstische sociaal-democratie. En al halen hare leden hun godsdienstig voedsel uit streng confessionele werklidenverenigingen, zij komen toch te samen als Christenen en zij achten elkander ook als zoodanig.

De heer Behrens, lid van den Rijkdag, sprak zich volgendewijze uit: „Onze Christelijke werklidenverenigingen hebben hare praktijk zoo ingericht, dat zij de zedelijk-religieuze overtuiging harer leden, zoowel der Katholieken als der Evangelischen, op geenwelk wijze krenken. Godsdienstige en confessionele aangelegenheden mogen nooit een onderwerp van beraadslaging uitmaken, en daardoor mogen geen besluiten genomen worden. Het spreekt van zelf, dat de leden elkanders godsdienstige overtuiging eerbiedigen. Natuurlijk volgt hieruit in het private leven, dat ieder lid zich onthoudt van beledigende woorden en uitdrukkingen over datgene, wat den kameraden van de vereniging heilig en dierbaar is“. Men kan wel begrijpen dat dergelijke uitslatingen bij ijverig Roomsche gezinden de gedachte opwekken, dat bij de leden der Christelijke „Gemeenschappen“ daer dat hinnen kerk de „alleenregeerende“ is, versnakt wordt.

Daarbij komt nog iets anders. In een vereniging waarin ook Evangelische leden zijn, kan de leiding niet uitgaan van Roomsche geestelijken. Zilver Roomsche werklidenverenigingen hebben dan ook steeds geestelijken tot adviseurs. En dit is volgens het Roomsche stelsel, hetwelk medebrengt, dat de hiërarchie haar autoriteit laat gelden op elk terrein des levens. Daarom is het niet te verwonderen, dat tegelijk met het opbloeien van de Christelijke werklidenverenigingen, de z.g. Katholieke vakverenigingen tot ontwikkeling kwamen. Zoo ontstonden in het Roomsche Duitschland twee groote groepen van arbeidersverenigingen. De eerste uit Zuid-, West- en Oost-Duitschland met 375.000 leden, die geen vakverenigingen vormen, maar hun mannen deel laten uitmaken van de Christelijke werklidenverenigingen, waarvan de setel in Keulen is. De andere groep wordt gevormd door een bond van Roomsche arbeidersverenigingen, die zijn setel heeft in Berlijn en 120—130.000 leden telt. Voor de eerste groep ijvert vooral de aartsbischop van Keulen en zijn geestelijkheid; voor de tweede groep is de Vorstbischop Kopp de leider. De groepen worden met den naam van „Keule-naars“ en „Berlijners“ aangeduid. De paus heeft zich, zonder de Keulenaars te veroordeelen, ten gunste van de Berlijners uitgesproken.

(Wordt vervolgd.)

Gemengd Nieuws.

Een kolonel van het Turksche leger vrees eens aan Dr. Grus Hamlin te Konstantinopel, hem een bewijs te leveren dat de Bijbel Gods Woord is. Dr. Hamlin antwoordde niet rechtstreeks, maar wetend dat de kolonel een bereid man was, deed hij de wedervraag: „Zijt gij wel eens in Babel geweest?“ „Ja“, zo luidde het antwoord, „en ik wil u daarentrent iets merkwaaardigs mededeelen. De ruinen van Babilon zijn een schuilplaats voor een menigte wilde dieren. Enne kwam ik met een Sheik en zijne mannen, die ik een week lang gehoord had om met mij te jagen, bij de bouwruinen van Babel. Toen de zon onderging, braken de Arabieren tot mijns verbaizing hunne renten op. Ik protesteerde bij den Sheik zoo sterk mogelijk daartegen. Ik betaalde hem al goed, maar ik beloofde hem een dubbel loon, doch kon hem niet bewegen om met zijn mannen daar te blijven. „Het is hier niet veilig“, sprak de Sheik. „Geen sterveling heeft den moed hier na zonsondergang te vertoeven. Geesten en schimmen komen als het duister is uit de holen en apelenken, en al wie zij in hun handen krijgen wordt hun gelijk. Geen Arabier heeft ooit de zon op Babilon zien ondergaan.“

Dr. Hamlin haalde toen zijn Bijbel voor den dag en las uit het 13de hoofdstuk van Jesaja: „Alsoo zal Babel, het stad der Koninkrijken, de heerlijkheid, de hoovaardigheid der Chaldeen zijn, gelijk als 'God Sodom en Gomorra omgekend heeft; daar zal geen woonplaats zijn in eeuwigheid en zij zal niet bewoond worden van geslacht tot geslacht; en de Arabier zal daar geen tent spannen, en de herders daar niet legeren; maar daar zullen nederliggen de wilde dieren der woestijnen; en hunne huizen zullen vervuld worden met schrikkelijke gedierten...“

„Dat is historie wat ge daar voorgelezen hebt, zeide de Turk. „Neen“, sprak Dr. Hamlin, „het is prophetie. Deze woorden werden geschreven toen Babel nog in zijn vollen bloei was, en gij weet wat het tegenwoordig is“. De kolonel zweg. De *Edinburgh Review* (Oct. 1907) schreef: „Wij kunnen ons geen voorbeeld voor den geest brengen“

waarbij de verwoesting haar werk zoo goed en zoo volkomen gedaan heeft als hier, in het brandpunt van de vroegste beschaving. De plaats schijnt geslagen te zijn, alsof er een vloek of vloetoverop geleed is.

Omdat echter de profetie dat Babel zou verwoest worden als Sodom en Gomorra, niet vervuld werd, zoo oordeelden sommigen dat Babel weder zal herbouwd worden, om ten slotte dan voor goed te gronde te gaan.

De resultaten van de volkstelling in Engeland zijn in menig opzicht merkwaardig. De bevolking van Ierland blijkt met 1,7 procent te zijn afgenomen, die van Schotland nam met 6,4 die van Engeland met 10,9 procent in de laatste tien jaren toe. De afname van de bevolking in Ierland en de geringe toename der bewoners van Schotland is te verklaren uit de omstandigheid, dat velen uit het land verhuisden. In de laatste 10 jaren verlieten 500.000 menschen Groot Brittanje; de bevolking in Canada nam met 34 en die van Nieuw-Zeeland met 30 procent toe. In Engeland is de bevolking in de koloniestricten van Wales het sterkst toegenomen, terwijl in de landbouwende districten van Westmoreland en Cumberland de bevolking afnam. In 1851 waren er evenwel menschen in de steden als op het platteland; in 1911 vindt men slechts 18 procent in landelijke districten. In den laatste tijd bemerkte men, dat er weer wat meer licht komt om naar buiten te trekken, maar dit wordt verstoord doordat sommige industrieën naar het land verplaatst worden, terwijl de automobilie het velen handelsmannen mogelijk maakt op het land te wonen. Slechts in 16 gemeenten van het platteland kan een toename der bevolking geconstateerd worden. Vooral in Schotland wordt de klacht vernomen, dat de beste, degelijke elementen, die het meest zich vernooit gevoelen aan de Gereformeerde belijden der vaders, het land verlaten om naar Amerika of Australië te verhuizen.

Een gerechtelijk onderzoek in Korea heeft er toe geleid, dat 125 Koreanen, waarvan sommigen leden zijn van de Chr. Jongelingsvereniging te Seoul, in staat van beschuldiging zijn gesteld als zouden zij een samenwering hebben gesmeed tegen het leven van den Japanischen Gouverneur-Generaal. Ook werden twintig Amerikaanse zendingelingen als verdacht van medeplichtigheid van de samenwering gearresteerd. De correspondent van de *Daily Chronicle* te Seoul schrijft: »Voor menschen die eenigzins bekend zijn met deze Amerikanen, is het duidelijk dat de wonderlijke beschuldiging haar weerlegging in zich draagt. Geen vreemdeling in het verre Oosten, geen verstandige Japanees denkt er maar een ogenblik aan, dat deze mannen ook maar in het minst iets met de samenwering uitstaande hebben.«

WINCKEL.

Voor Kinderen.

NIET LOSGELATEN DOOR GOD.

II.
KAPITEIN ROMFRET.

In dien tijd vond men in Frankrijk geen kweekscholen voor de zeevaart; de jongen die lust had om te varen, leerde op zee al doende zijn vak; hette op de oorlogsschepen onder het toezicht van den gezagvoerder te staan, maar in werkelijkheid stond hij onder de geheele bemanning en had daardoor vele, dikwijls harde, veelzijdige gebieden.

Kapitein Romfret bleek in vele zaken een uitsondering op dien regel. Geen gedroefde man, gaf hij nogtans hun de voorkeur die ordelijk en zedelijk leefden; nu onze Rodolphe, nog onder den goeden invloed van de weduwe Chambre, behoorde tot de besten der jongere equipage, daarom maakte de gezagvoerder hem weldra kajuitwachter. Rodolphe, al was zijn leven zwerfend geweest en daardoor zijn schoolgaan afwisselend, toonde altijd veel lust om te leeren, elk ogenblik dat hij vrij kreeg bracht hij in een stil hoekje met een der boeken uit de kajuit door.

„Wel Valton, lees je graag?“
„Jawel, Kapitein, doch er is zooveel in uw boeken dat ik niets van begrijp, waarvan ik nooit hoorde; ik vrees soms, dat ik te dom ben om vooruit te komen.“

„Zoo vrees je dat, hum!“
Kort na dit gesprek mocht Rodolphe verscheidene uren per week van 't onderwijs genieten, dat een der officieren den adelborsten gaf en waarbij hij zoo zijn best deed, dat deze zee-man den leerzamen kajuitwachter menig afzonderlijk lesje gaf en hem boeken leende, waaruit hij zonder hulp veel kennis op deed, gelijk de adelborsten op goede scholen hadden gedaan.

Ruim drie jaar moest de „Brillante“ kruisen blijven; in het tweede jaar kwam zij in de nabijheid eener eilandengroep in den Groeten Oceaan, die geheel onbewoond was.

„Kapitein“, vraagt een der officieren, „mag ik met enkele mannen aan land gaan? Ik ken dezen archipel, die is rijk aan schildpadden, welke de bemanning een voortreffelijk voedsel zullen verschaffen en mij, die ze zal jagen, haar schilden; ook is er hout en drinkwater, waaraan wij behoefte hebben of krijgen, zooals u weet.“

Wenige uren later liggen twee sloepen voor anker in een diepe kreek, de bemanning, waaronder onze Rodolphe zich bevindt, is van proviand voor verscheidene dagen voorzien en aan land gegaan, slaan zij een tent op om daarin de nachten door te brengen.

De officier wist niet dat enkele der eilanders sedert een paar jaren bewoond werden en wel door zeeoovers, Maleiers, aan de vervolging der Europeische oorlogsschepen ontkomen.

„Is het een aangename afwisseling na maanden varen, weder eens den vasten grond onder de voeten te hebben en na een welbetonden dag, waarop menige boom wordt geveld, liggen de zeelieden van kapitein Romfret te slapen in de tent.“

Rodolphe Valton ontwaakt lang voor de zon is opgegaan, hij keert zich om en om, doch kan niet weer inslapen; stil opgestaan, doet hij zijn morgengebed en verlaat behoedzaam de tent. De kapitein zeewind doet hem goed, hij loopt langs de stomp der geveldde boomstammen, doch blijft eenzaam stilstaan. Wat hoort hij daar? Zijn 't roespanen? Talrijke rieden die in het water plaszen? Wie kunnen dat zijn? Zoo mel en zoo stil mogelijk bestijgt hij een steilen heuvel; hij reikt vandaar den anderen kant van het eiland te kunnen zien, want vandaar komt het geluid der plassende roespanen tot hem.

Gesond verstand en kordaatheid geven Rodolphe de kracht om een kreet te onderdrukken en doen hem begrijpen, dat er geen ogenblik te verliezen valt, zullen zijn makkers niet in hun slaap worden vermoord.

Wat hij dan ziet? Zes zwaar gewapende prauwen komen behoedzaam langs de kust naar de kreek roeien! Half gliddend, half looppend daalt hij van den heuvel, op zijn bloote

voeten snelt hij naar de tent, welk den bevelvoerende officier en deelt hem in enkele woorden zijn waarschuwing mede.

Weldra zijn allen gewapend in de sloepen opgesteld, reeds snorren de pijlen over de klippen die de kreek aan den eenen kant beveligen; een scherp gevecht tegen de talrijke bemanning der prauwen wordt geleverd; gelukkig hoort kapitein Romfret het losbranden der geweren, hij zendt de barkas met gewapenden ter hulp en... de aanvallers deinsen met achterlatten van verscheidene dooden; de bemanning der „Brillante“ telde vele gewonden doch geen enkelen doode, ook bleek den schepsdokter dat de pijlen en schichten niet vergiftigd waren.

Groote lof wordt Rodolphe door officieren en manschappen toegesmaakt en kapitein Romfret teekent het voorgevallen niet alleen op in zijn scheepsjournaal, maar verzoekt tevens om spoedige bevordering van zulk een wakker, jeugdige varensgesel. Zelf vindt onze Rodolphe dat hij niet veel bijzonders heeft gedaan, en dat zijn vroeg optaan hem toch eigenlijk niet als een verdienste kan aangerekend worden.

Terug in de haven van Toulon gaat op voorspraak van kapitein Romfret onze vriend over op „de Bellona“ wier kapitein juist een plaats van adelborst vacant heeft; na het verhaal van 't gebeurde in den Stillen Oceaan, oordeelt deze gezagvoerder dat hij zulk een adelborst best gebruiken kan.

Zoo zet Rodolphe Valton zijn voet op de ladder, waarlangs hij tot admiraal zal opklimmen even als eenmaal zijn voorbeeld Jean Bart!

III.

GEVAREN VAN PROMOTIE.

Welk een onderscheid! Eekale jaren geleden een scheepsjongen, daarna door de goetheid van zijn kapitein kajuitwachter, en thans? Niet meer achteruit is Rodolphe's plaats, maar hij behoort tot het officierskorps!

„Zijn sterke beenen die de weelde kunnen dragen. Al heeft Rodolphe gemeend tot alles bekwaam te wesen en nooit zijn belofte aan de weduwe Chambre te zullen breken, reeds den eersten avond op „de Bellona“ schamte hij, in het kwartier der adelborsten, zich om zijn knieën te buigen, gelijk hij het achteruit altijd gedaan had. Hij zal in zijn kooi wel bidden! Geen gebed, geen bijbelles!“

Aan zijn familieleden en ook aan de vrome Cevenolische schrijft Valton over zijn promotie. In de haven van St. Louis in Senegambie binnengevallen, ligt daar een brief van Rodolphe's oom. De goede wijngaardier verhuist zich over den voorspoed van zijn neef en meldt hem, dat hij onlangs te Toulon is geweest; met de gedachte de goede weduwe, die voor zijn neef zoo belangeloos gesorgd had, een genoeg te doen met haar tijdingen van hem te brengen, begaf hij zich naar het lieve huisje op weg; doch kon het niet terugvinden; wegens de uitbreiding der vestingwerken was het verdwenen. De regering schonk de bejaarde eigenaars een sommetje tot schadecompensatie, deelde men hem mede; waar zij evenwel heneatoo kon niemand hem zeggen.

„Lijkt Rodolphe wel, dat met deze mededeeling ook de laatste klopping zijner consciëntie tot zwijgen wordt gebracht. Hoe ordelijk, plichtmatig en gehoorzaam hij ook blijft, onderscheidt hij zich overigens in niets van de anderen aan boord der „Bellona“.“

De „Brillante“ liet hem het verre, warme Oosten aanschouwen; met de „Bellona“ gaat het van de gloeiende kust van Senegambie naar de Zuidelijke IJzee. Daar, seiden de geleerden, moet een uitgestrekt vastland zich bevinden; vele opvarenden van schepen uit verschillende landen hebben het land gezien, en tot begeleiding van een wetenschappelijke expeditie, gaat de naamgenoot der godin der oorlogs, met haar wakkeren kapitein naar het onbekende Zuiden.

Dit zuiden bleef den geleerden toen nog onbekend en bevreemd zijn bemanning aan een overwintering, als welker die der onzen op Nova-Zembla bloot te stellen, besluit de gezagvoerder koers te zetten naar zijn vaderland.

Noch Toulon, noch Cherbourg kan bereikt worden zonder eerst eenigen voorraad in te nemen en daarom gaat de „Bellona“ voor Cadix ten anker. De kapitein verneemt dat het niet heel rustig is in de stad en besluit zelf met de noodige manschap naar wal te varen; terwijl hij aan de verdere bemanning, zelfs den officieren, beveelt niet van boord te gaan.

HOOGHEER.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEVEN: Scharendijke (Z.), A. D. C. Kok, te Nieuw-Helvoet. — Kapelle-Blesinghe, A. Schelle, te Veere. — Stieldand, J. J. Koopmans, te Grijskerke. — Wijckel en Balk, A. Schelle, te Bultelo. — Lekkerkerk, A. Rollos, te Tres Airoys (Argentinië, Z.-Amerika).

AANGENOMEN: Hoofdorp (Haarlemmermeer), E. Schouten, te Bollen. — Veenwoudsterwal, F. Wierma, te Engwierum. — Nieuw-Dordrecht, S. de Vries, te Nieuw-Leusen. — Bodegraven, G. Wisse, te Kampen.

BODEGRAVEN. Tot groote blijdschap der geheele gemeente ontvingen wij van Da. G. Wisse Jr. te Kampen de mededeeling dat hij de roeping der Kerk van Bodegraven wenscht op te volgen. Zij deze beslissing in 't Heeren Gunste en stelle Hij hem hier tot een rijken Zegen tot Eere van Zijnen Heiligen Naam en tot heil der gemeente. Voorts is onze bede dat de Koning der Kerke de ledige plaats te Kampen — kon het zijn spoedig — vervulle met den man Zijns Raads.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEVEN: Jukwerd en Nieuw-Dordrecht, I. Meeth, te Sappemeer. — Schoondijke, F. A. v. d. Vlies, te Poortugaal. — Hillegom, B. J. C. Rijnders, te Doornspijk. — Dubbeldam, H. A. Heijer, te Renkum en Heelsum. — Hasselt (O.), L. van Maastrikt, te Barneveld. — Termonaten-Borgerweer (toez.), J. Doornbos, te Midwoud (N.-H.). — Oud-Beijerland (vac.-P. v. Toorn), J. H. F. Remme, te Rijssen. — Borculo, F. C. A. Fetter, te Schoon (N.-H.).

AANGENOMEN: Kimsweerd, H. de Jonge, te Andijk.

BEDANKT: Noorden, J. Haring, te Yselstein. — Oud-Beijerland, M. van Grieken, te Delft. — Oude-Tong, P. de Looze, te Waarder. — Stolwijk, H. A. Enklaar, te Heikelingen.

Advententien.

D. V. hooft Dinsdag 27 Aug. a. k.
Da. J. OSINGA,
predikant der Geref. Kerken Schoonhoven B
en Willige-Langerak,
30 jaar Bedienaar des Woords
GEWEEST TE ZIJN.
Namens de Raden van voornoemde Kerken:
S. VAN DEN OEVER Pzn.,
Secretar.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

KERKMEUBILERINGEN.

Gemakkelijke condities.
SCHIPPERS BROS. — DEN HAAG.
Stationsplein 87.

Neêrlands roem!

Het is bewezen dat

Rheumatiek Remedie

het eenigst afdoend geneesmiddel is voor jicht en rheumatiek (hoe verouderd ook). Wij worden schier overladen met vrijwillige dankbetuigingen uit alle oorden des lands. Zij liggen voor ieder ter inzage en adrukken worden op aanvraag gratis en franco toegezonden. — Rheumatiek-Remedie is reeds wereldberoemd. Prijs per gevegelde fles 0,30 carillon met gebruiksaanwijzing, franco thuis 60 cts. bij vooruitbetaling per postwissel of 13 postzegels à 5 cts per brief. Let op het fabrieksmark R.R. en flesoms zonder ONZE naam is beslist namaak en misleidt waardevol.

Verkrijgbaar bij alle Apothekers en Dro-
gist en bij den Hoofd-Depothouder
K. S. de BOER - SNEEK (Holland).

DE HISTORIE

MARTELAREN.

Met 140 Platen, naar de oorspronkelijke teekeningen. Groote volledige uitgave, met een woord tot leiding van Dr. A. KUYPER. Opnieuw herdrukt door Da. J. H. LANDWEHR, Predikant bij de Gereformeerde Kerk te Rotterdam. Prijs in hinnen band slechts 9,75. In half leder gebonden slechts 12.

Het is de echte groote Historie der Martelaren, die om de getuigenis der Evangelische Waarheid hun bloed gestort hebben.

Verkrijgbaar bij den Uitgever D. Bolle, Hang 98 te Rotterdam, en verder alom. Franco na ontvangst Postwissel van 9,75, of van 12, waarop melding: Historie der Martelaren met 140 Platen.

„DE HARP“ wordt thans op ruim 200 plaatsen in ons land en daarbuiten gelezen. Ieder die in onze kringen ernstig de toonkunst beoefent, teekent op dit Christelijk Musiektijdschrift in.

Men vrage het Julino. (met muziekbijslage) ter kennismaking.

Prijs 75 cents per jaar.

Kantoor: Houtmankade 109, Amsterdam.

Nederlandsche Bank voor Zuid-Afrika,

gevestigd te AMSTERDAM, Keizersgracht 389.

Bijkantoor te LONDEN, 2 Graet Winchesterstreet E. C.

Hoofdagenschap te PRETORIA, Agentschappen te KAAPSTAD, BLOEMFONTEIN, JOHANNESBURG, POTCHEFSTROOM, WITBANK en PREMIER-MINE.

Correspondenten op alle bankplaatsen in Zuid-Afrika, alamede op de voornaamste havenplaatsen van Oost- en West-Afrika.

Het HOOFDKANTOOR te AMSTERDAM

koopt, verkoopt en incasseert wissels en ander papier, bezorgt telegrafische uitbetalingen, verschaft reisdiensten, opent schriftelijke of telegrafische credieten, geeft voorschot op verschepte goederen, belast zich met de uitvoering van Effectenorders aan de beurs te Amsterdam, Londen, Johannesburg en Kaapstad, opent rekeningen-courant. Neemt geld in deposito onder de volgende rentevergoeding:

Met 1 dag opzegging à 2 % 's jaars.	Met 3 maanden opzegging à 3 % 's jaars.
„ 10 dagen „ „ 2 1/2 % „	„ 6 „ „ „ 3 1/2 % „
„ 1 maand „ „ 2 1/2 % „	„ 12 „ „ „ 4 % „

De Herant

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

HERAUX: WARHOESTRAAT 96, Amsterdam.

ADVERTENTIE-PRIJS

van 1-6 regels / 1.50,
ledere regel meer / 0.50.

CONTRACTEN

Bij contract voor het verbruik binnen één jaar van minstens:

500 regels	16 cents per regel.
1000 „	14 „ „ „
2000 „	12 „ „ „



Koninklijke Hollandsche Lloyd.

Geregelde Stoomvaartdienst tusschen
Nederland, Brazilië,
Uruguay en Argentinië.

van Amsterdam		Rio de Janeiro		
31 Aug.		27 Sept.		
van Santos	Montevideo		to Buenos-Ayres	
29 Sept.	4 Oct.		5 Oct.	
van Amsterdam	Dover	Boulogne s/M.	Corunna	Vigo
4 Sept.	5 Sept.	5 Sept.	7 Sept.	8 Sept.
van Lissabon	Rio de Janeiro	Santos	Montevideo	to Buenos-Ayres
9 Sept.	22 Sept.	23 Sept.	26 Sept.	27 Sept.

Voor inlichtingen wende men zich te Amsterdam tot den Koninklijken Hollandschen Lloyd, Prins Hendrickade 131, (Telegramadres „Reallloyd“), of te Rotterdam tot D. Burger & Zoon en te 's-Gravenhage tot Crans & Co.

Firma S. DE HAAS,

Haddingestraat 11, Groningen.

Specialiteit in den aanleg van
Centrale Verwarming in Kerken en Scholen.
Vraag prijsopgaaf en attesten.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributie:

door den heer H. Moerman te Nieuw-Helvoet

/ 8; door Da. D. Rumpff te Standerton

(Z.-Afrika) / 28.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):

van de Gereformeerde Kerk te Apeldoorn

/ 60.77;

van idem te Tiel / 5.58; te Akkerwoude / 3.45;

te Aijom / 18.77; te Dokkum A / 30.01; te

dito B / 26.57; te Driesum / 15.45; te Hantum

/ 8.46; te Loozems / 7.38; te Metslawier

/ 5.84; te Murrerwoude / 5.94; te Nes en

Wierum / 19.84; te Nijawier / 6.90; te Ooster

Nijkerk / 5.40; te Passens / 13.31; te Raard

/ 7.79; te Rinsumageest / 14.61; te Schiermon-

nikoog / 2.50; te Dordrecht / 50.12; te

Barchem / 2.38; te Augustinusga en Surhuusum

/ 10.63; te Buitenpost / 28.48; te Burum / 19.50;

te Ee / 10.46; te Eestrum / 3.40; te Eng-

wierum / 5.70; te Gerkenklooster / 22.02; te

Kollum / 22.57; te Kooten / 3; te Oostermee-

/ 2.15; te Twijzel / 2.07; te Veenwoudsterwal

/ 4.85; te Westergeest / 13.58.

H. W. v. MARLE Jr. Penningmeester.

Amsterdam, Keizersgracht 162.

Lezers van

Dag- en Weekbladen

IN DE

Spoorwegwagens

werpt Uwe Couranten, na ze gelezen te hebben, in de bussen voor de Ziekenhuizen op de Perrons van de Spoorwegstations aanwezig; daarmede verricht gij een nuttig werk.

Laat ze vooral niet in den wagon liggen.

Beek- en Courantendrukkerij:
Da. Roovers Kroeg & Bnrla,
Amsterdam.

Dit blad wordt
Bijdragen van
dit blad betreft
aan de ADHEP
Inzendingen, d
kunnen voor het

„Opwaagt te

Op de onde
uit een wortel
mensch opgeb
genoeg geleet
drukkingen v
bezigd worden
zelf de Kerke
Kerk voorges
daarentegen s
ophouden gesp
in het beeld v

Is er sprake
dit Lichaam
de uitverkore
daarentegen t
den voorgrond
Hoeksteen“, e
„levende steen
worden gebou

De beide a
zonder met de
schap der gelu
ken dit beeld
en beide ont
of wilt ge, a
lijk, ook Petr
als nieuwgebo
maar hij voeg
ze juist door
men zijn tot C
tus „een leve
wel verworpen
en dierbaar, e
zoo roept de
moet ook gij
worden tot e
geestelijk huis
als een geeste
officeranden op
genaam zijn
de geloofvigen
een ander ma
andermal de
worden de wa
bezen, eeners
geworteld zijn
Lichaam of s
derzijds zool
zijn en op Ch
steen worden
Paulus saamv
Geworteld en

Doch juist i
merklijk, hoe
op het innig v
gen; een verba
komen, dan i
vlakkeit zou
averechts) toe
Lichaam spre
wassen bij der
Immers in
ophouwing va
en in Efeze
heele gebouw
pel in den Hee
van wat ge zo
nu aan versci
het heilige kar
Daarvan kan
komen we de
drukkingen na
selen van de
drukkingen he
duid, dat tus
opdat het Lich
hetgeen de ge
te bouwen, no

Diepingrijpe
band tusschen
geloofvigen m
volgt, spreken
heele gebouw
ligen Tempel
ook gij zelve
woonstede Go
Er moet ee
Tempel moet
dien heiligen
bouwd, niet
wendig, zóó
en dat door
in u woont.

Er is en bi
God door Ch
vigen doen i
het ondersche
Gods zij en t
zijde steeds
Geest beide v